

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Արցախի Հանրապետության Ազգային վիճակագրական ծառայությունը «Պետական վիճակագրության մասին» օրենքի 11-րդ հոդվածի և «Արցախի Հանրապետության 2021-2023 թվականների պետական վիճակագրական աշխատանքների եռամյա ծրագիրը հաստատելու մասին» օրենքի դրույթներով սահմանված պահանջներին համապատասխան, մշակել է 2021 թվականի պետական վիճակագրական աշխատանքների ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր):

Արցախի Հանրապետության տարածքում պետական վիճակագրության իրագործման հիմքը պետական վիճակագրական աշխատանքների ծրագիրն է: Պետական վիճակագրական գործունեության ուղղությունները սահմանելու համար մշակվում է եռամյա ծրագիր, իսկ այդ ուղղությունների իրագործումն ապահովող միջոցառումների որոշման համար՝ տարեկան ծրագիր:

Եռամյա ծրագիրը հաստատվում է օրենքով: Այն ներառում է պետական վիճակագրական գործունեության հիմնական ուղղություններն ըստ երկրի տնտեսական, ժողովրդագրական, սոցիալական և բնապահպանական բնագավառների: Եռամյա ծրագրի կատարումը և ֆինանսավորումը պայմանավորված է յուրաքանչյուր տարվա Արցախի Հանրապետության պետական բյուջեից հատկացված միջոցներով:

Համաձայն «Պետական վիճակագրության մասին» օրենքի՝ տարեկան ծրագիրը հաստատվում է Արցախի Հանրապետության Վիճակագրության պետական խորհրդի կողմից՝ Արցախի Հանրապետության Ազգային վիճակագրական ծառայության նախագահի ներկայացմամբ:

Ծրագիրը սահմանում է Արցախի Հանրապետության Ազգային վիճակագրական ծառայության, ինչպես նաև մյուս պետական մարմինների՝ Արցախի Հանրապետության Ազգային վիճակագրական ծառայության կողմից ընդհանուր համակարգման միջոցով իրականացվող պետական վիճակագրական դիտարկումներում ընդգրկված ցուցանիշների (և դրանց հավաքագրման, մշակման, ամփոփման, հրապարակման աշխատանքների) ցանկը, ինչպես նաև դրանց հաշվարկման կատարելագործմանն ուղղված աշխատանքները:

Ծրագիրը ներառում է երկրի տնտեսական, ժողովրդագրական, սոցիալական և բնապահպանական իրավիճակի դիտարկման համար անհրաժեշտ վիճակագրական աշխատանքների ցանկը (հավաքագրման աղբյուրները, ներկայացման և աշխատանքի կատարման (ցուցանիշի մշակման) ժամկետները և հրապարակումները, որտեղ պետք է տեղադրվեն վերջիններս)՝ հաշվի առնելով առկա ռեսուրսների սահմանափակումները, վիճակագրական տեղեկություններ տրամադրողների վրա դրվող պարտականությունների ծավալը և ծախսերի արդյունավետությունը:

Ծրագրով նախատեսված գործունեության ուղղություններն ու միջոցառումները հաշվի են առնում երկրի ցուցանիշների համադրելիությունը միջազգային վիճակագրական չափանիշներին, երկարաժամկետ միջակայքում միտումները բացահայտելու տեսանկյունով

ապահովում են դրանց հնարավոր կայուն պարբերականությունը և տարեկան կտրվածքով պետական վիճակագրությանը հատկացվող ռեսուրսների հետ համաչափությունը:

Ծրագիրը մշակվում է վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների պահանջարկի ուսումնասիրության հիման վրա:

Վիճակագրության կարևորագույն նպատակներից է սպառողներին (օգտագործողներին) շուկայի պահանջարկին համապատասխանող վիճակագրական արտադրանքի տրամադրումը:

Պետական վիճակագրական աշխատանքների կատարելագործմանն ուղղված միջոցառումներից են.

1) միջազգային չափանիշներով վիճակագրական մեթոդաբանության կատարելագործման, միասնականացման և ներդաշնակեցման, Հայաստանի Հանրապետության վիճակագրական կոմիտեի կողմից պաշտոնապես հրապարակվող սոցիալ-տնտեսական զարգացման և բնակչության կենսամակարդակին վերաբերող ցուցանիշների համադրելիության ապահովման նպատակով՝ Արցախի Հանրապետության Ազգային վիճակագրական ծառայության, համագործակցության շրջանակում, շարունակական գործունեությունը Հայաստանի Հանրապետության վիճակագրական կոմիտեի հետ.

2) Արցախի Հանրապետության Ազգային վիճակագրական ծառայությունում պարբերաբար կազմակերպվող սեմինար-խորհրդակցությունները և դասընթացները, ինչպես Արցախի Հանրապետության Ազգային վիճակագրական ծառայության աշխատակիցների, այնպես էլ Հայաստանի Հանրապետության վիճակագրական կոմիտեի աշխատակիցների դասավանդմամբ և (կամ) մասնակցությամբ, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության վիճակագրական կոմիտեում պարբերաբար կազմակերպվող սեմինար-խորհրդակցություններին և դասընթացներին Արցախի Հանրապետության Ազգային վիճակագրական ծառայության աշխատակիցների մասնակցությունը.

3) վիճակագրական տվյալների հավաքագրման, կուտակման, մշակման և տարածման բնագավառներում տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաների ներդրումը և կիրառումը (մեթատվյալներ, տվյալների հիմնապաշար, ինտրանետ, ծրագրային փաթեթներ և այլն).

4) Արցախի Հանրապետության Ազգային վիճակագրական ծառայության պաշտոնական կայքէջում տեղադրված հրապարակումների տեղեկատվական բազայի կատարելագործումը, վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների համար Արցախի Հանրապետության Ազգային վիճակագրական ծառայության պաշտոնական կայքէջից առցանց ռեժիմով ամփոփ տեղեկատվության տրամադրման ուղղությամբ համապատասխան աշխատանքների իրականացումը.

5) վիճակագրության համակարգային զարգացման համար նախադրյալների ապահովման, վիճակագրության մեթոդաբանական կարողությունների զարգացման և կանոնակարգման, ինչպես նաև վիճակագրական տեղեկատվության օգտագործման ավելի

լայն հնարավորությունների ընձեռնման նպատակով՝ «Արժույթի միջազգային հիմնադրամի «Տվյալների տարածման հատուկ ստանդարտով» սահմանված ցուցանիշների և դրանց մեթատվյալների պարբերական արդիականացման աշխատանքների ապահովումը.

6) պետական վիճակագրությունում վիճակագրական դասակարգիչների մշակման ու ներդրման, ինչպես նաև արդեն իսկ ներդրված ու կիրառվող վիճակագրական դասակարգիչների կատարելագործման աշխատանքների շարունակականության ապահովումը.

7) վիճակագրական տեղեկությունների հավաքագրման արդյունավետության բարձրացման (ինչպես տվյալների որակի, այնպես էլ ռեսուրսների խնայողության ենթատեքստով), ինչպես նաև վիճակագրական տեղեկություններ տրամադրողների՝ վիճակագրական դիտարկման փաստաթղթերով ծանրաբեռնվածությունը նվազեցնելու նպատակով՝

ա. փոքր և գերփոքր ձեռնարկատիրության սուբյեկտներից ընտրանքային կարգով վիճակագրական տեղեկությունների հավաքագրման մեթոդների ավելի լայն կիրառումը.

բ. Արցախի Հանրապետության Ազգային վիճակագրական ծառայություն ներկայացման (տրամադրման) ենթակա վիճակագրական փաստաթղթերի (պետական վիճակագրական հաշվետվություններ, հետազոտությունների հարցաթերթեր, դիտարկումներին վերաբերող այլ փաստաթղթեր և տեղեկանքներ) էլեկտրոնային եղանակով (էլեկտրոնային փոստով) ներկայացման հնարավորության ընդլայնումը.

գ. տնտեսական գործունեության տեսակների ու դրանք իրականացնող սուբյեկտների քանակի աճով պայմանավորված, վարչական ռեգիստրների և կիրառվող մեթոդաբանությունների կատարելագործման աշխատանքների շարունակումը.

8) վիճակագրական տեղեկատվության մատչելիությունն ապահովելու նպատակով.

ա. երկրի սոցիալ-տնտեսական վիճակը բնութագրող ցուցանիշների գծով վիճակագրական տեղեկատվությունը տարածվում է (անվճար) բազմաթիվ սպառողների (պետական մարմիններ, հասարակական, գիտության և կրթության ոլորտի կազմակերպություններ, մասնավոր հատված և այլն) միջև, նաև տրամադրվում է զանգվածային լրատվամիջոցներին մամլո հաղորդագրությունների տեսքով՝ համաձայն Ծրագրի հավելված N3-ում նշված ժամանակացույցի:

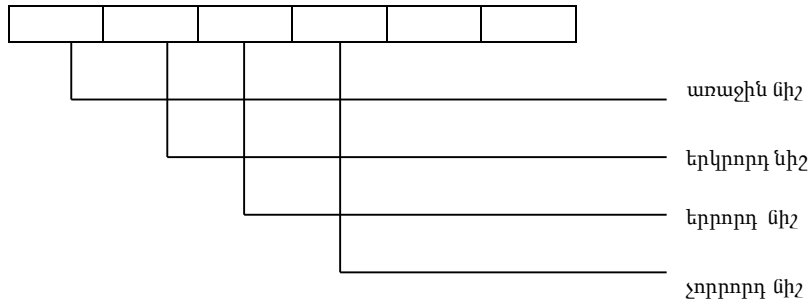
Արցախի Հանրապետության շրջանների կտրվածքով հրապարակումները (շրջանի սոցիալ-տնտեսական վիճակը բնութագրող ցուցանիշների գծով) իրականացնում են նաև Արցախի Հանրապետության Ազգային վիճակագրական ծառայության շրջանային ստորաբաժանումները.

բ. Ծրագրի հավելված N 3-ում ներառված վիճակագրական բոլոր հրապարակումների առնվազն երկուական օրինակ տրամադրվում է Արցախի Հանրապետության Ազգային վիճակագրական ծառայության գրադարանին.

գ. Արցախի Հանրապետության Ազգային վիճակագրական ծառայության պաշտոնական կայքէջում հայերենով (հնարավորության սահմաններում նաև ռուսերենով և անգլերենով) գետեղվում է վիճակագրական տեղեկատվությունը:

Ծրագրում ներառված աշխատանքների (ցուցանիշների) կառուցվածքը ներկայացված է համաձայն «Արժույթի միջազգային հիմնադրամի կողմից հաստատված «Տվյալների տարածման ընդհանուր համակարգի» և «Տվյալների տարածման հատուկ ստանդարտի» բաղադրիչների և ենթադրում է տվյալների տարածման հետևյալ չորս հիմնական պահանջների (չափորոշիչների) պահպանումը՝ տվյալների ընդգրկվածություն, պարբերականություն և ժամանակայնություն, մատչելիություն, ամբողջականություն ու որակ:

Ծրագրի հավելված N 1-ում աշխատանքների (ցուցանիշների) արտացոլման համար օգտագործվել է վեցանիշ ծածկագիր, որտեղ.

- 1) **առաջին նիշը** աշխատանքի (ցուցանիշի) համարն է ըստ Արժույթի միջազգային հիմնադրամի Տվյալների տարածման ընդհանուր համակարգի և Տվյալների տարածման հատուկ ստանդարտի հատվածների,
- 2) **երկրորդ նիշը** հատվածի տրոհումն է ըստ ենթահատվածների,
- 3) **երրորդ նիշը** աշխատանքի (ցուցանիշի) տրոհումն է ըստ ոլորտների (Տնտեսական գործունեության տեսակների դասակարգչի դասերի, ցուցանիշների),
- 4) **չորրորդ նիշը** ոլորտների մանրամասնումն է ըստ ենթաօլորտների,
- 5) **հաջորդ երկու նիշերը** հատկացված են պետական վիճակագրական աշխատանքների ցանկի հերթական համարին՝ ըստ տվյալ հատվածի, ենթահատվածի, ոլորտի և ենթաօլորտի:

Այն դեպքում, երբ աշխատանքը (ցուցանիշը) տվյալ մակարդակից ներքև չի տրոհվում՝ հաջորդ դիրքերը լրացվում են զրոներով:

Օրինակ՝ հավելված N1-ի 127001-ծածկագիրը նշանակում է իրական հատվածի(1), արտադրության ենթահատվածի (2), կազմակերպությունների տնտեսական գործունեության (7), կազմակերպությունների գործունեության հիմնական ֆինանսական ցուցանիշները (0), իսկ վերջին երկու նիշերը արտահայտում են նշված ցուցանիշներին առնչվող պետական վիճակագրական աշխատանքների ցանկում հերթական համարը, որոնք անփոփոխելի են:

Տվյալ ծածկագրի համար Ծրագրում նշվում են նաև վիճակագրական աշխատանքի (ցուցանիշի) ամբողջական անվանումը (սյունակ 3), տվյալ աշխատանքի(ցուցանիշի) իրականացման(հաշվարկման, հավաքագրման) հիմք հանդիսացող պետական վիճակագրական դիտարկման փաստաթղթի(եր)ի տեսակ(ներ)ը (սյունակ 4), ընդգրկվածությունն ըստ կոնկրետ չափորոշիչի (շրջանների, գործունեության տեսակների և այլն) (սյունակ 5), պարբերականությունը (սյունակ 6), աշխատանքի կատարման, ցուցանիշի

մշակման ավարտը (սյունակ 7), ինչպես նաև այն վիճակագրական հրապարակումների ծածկագրերը (հավելված 3), որոնցում վերջիններս արտացոլվելու են (սյունակ 8) :

Ծրագրի հավելված N 3-ում և հավելված N 9-ում հրապարակումների համար օգտագործվել է յոթանիշ ծածկագիր, որտեղ առաջինից մինչև չորրորդ նիշերը համապատասխանում են Ծրագրի հավելված N 1-ի դասակարգմանը, հինգերորդ նիշը ներկայացնում է հրապարակման ծածկագիրը (օրինակ՝ վիճակագրական ժողովածու(1), վիճակագրական տեղեկագիր (2), մամուլի հաղորդագրություն (3), տեղեկատվական զեկույց (4), օպերատիվ տեղեկատվություն(5)), իսկ վեցերորդ և յոթերորդ նիշերը ցույց են տալիս դրանց հերթական համարը:

Վիճակագրական աշխատանքների կատարման (ցուցանիշների մշակման) Ծրագրում սահմանված ավարտի օրերը պարունակում են որոշակի վերապահումներ, կախված տարվա օրացուցային օրերի աշխատանքային օրերին համընկնելու հանգամանքից (օրինակ՝ հավելված N1-ում «Իրական հատվածի», «Արտադրություն (ծառայություններ)» ենթահատվածի, «Արդյունաբերություն» բաժնի 121006 ծածկագրով աշխատանքի ավարտի օրը սահմանված է հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո 20-րդ օրը):

Եթե որևէ աշխատանքի ավարտի օրը համընկնում է ոչ աշխատանքային օրվա, ապա աշխատանքի ավարտի օր է համարվում դրան հաջորդ աշխատանքային օրը, իսկ ամսվա վերջին օրվա (օրինակ՝ 30/31) ժամկետայնություն ունեցող պարբերականությամբ աշխատանքների համար՝ ժամկետի ավարտի ամսվա վերջին աշխատանքային օրը:

Դեկտեմբեր ամսվա համար վիճակագրական հաշվետվությունների ներկայացման, հունվարին նախատեսված հրապարակումների ժամկետները հետաձգվում են 5 աշխատանքային օրով: